

Što su to jodna kontrastna sredstva?

Jodna kontrastna sredstva se ponekad nazivaju "rendgenskom bojom". To je bezbojna tekućina koja u sebi ima joda i koju se ubrizgava kako bi Vam se jasnije vidjelo organe tijekom snimanja. Ne ostavlja nikakvu boju u Vašem tijelu i normalno se izlučuje putem mokraće.

Kako mi se daju jodna kontrastna sredstva?

Kontrast je moguće dati na nekoliko načina. Može ga se dati na usta da ga popijete, ubrizgati u arteriju ili venu ili direktno ubrizgati u zglob ili neki drugi dio tijela.

Da li ću išta osjetiti kada dobijem injekciju jednog kontrastnog sredstva?

Većina pacijenata, kada dobiju injekciju jednog kontrastnog sredstva, ne osjete ništa posebno, no neki znaju osjetiti jaku toplinu koja se proširi cijelim tijelom kroz otprilike 20 sekundi za vrijeme i nakon davanja injekcije. To se obično koncentrirano osjeti u području prepona i može Vam se učiniti da mokrite, ali to nije istina. To je vrlo uobičajeni osjećaj koji brzo prođe. Ponekad pacijenti osjete mučninu (kao da će povratiti) u kratkom periodu za vrijeme i nakon dobijanja injekcije (pogledajte niže navedeno pitanje o rizicima).

Koliko dugo traje davanje injekcije jednog kontrastnog sredstva?

Davanje injekcije traje između 10 i 30 sekundi, ako Vam se daje u venu na ruci za CT snimanje. Ako Vam se radi angiogram, onda ćete vjerojatno dobiti više injekcija (ali kroz samo jednu iglu) kroz tanku, plastičnu cijev koja Vam se za vrijeme postupka umetne u prepone.

Za druge testove kao što su artrografija i mijelografija, radiolog ručno ubrizgava kontrast.

Zašto mi trebaju jodna kontrastna sredstva?

Nakon uporabe kontrastnih sredstava radiolog koji će dati mišljenje o Vašim snimkama (slikama koje se naprave tijekom snimanja) raspolaže dodatnim informacijama koje često omogućuje donošenje preciznije dijagnoze.

Koji su rizici dobijanja injekcije jodnih kontrastnih sredstava te uzimanja kontrasta na usta?

U rizike i komplikacije u svezi sa kontrastnim sredstvima mogu spadati ali ne biti i jedine sljedeće pojave:

- Curenje kontrastnog sredstva van krvne žile. Blaga curenja tretiraju se ledom i pritiskanjem te prestanu sama od sebe, bez potrebe za daljnjim tretmanom. Ako su jača ili ako osjetite sve jaču bol, sve veći otok ili širenje crvenila, morate otići do svog liječnika opće prakse ili do najbliže hitne službe.

Nuspojave vezane uz bubrege: ako već imate teško oboljenje bubrega ili dijabetes ili i jedno i drugo, jodni kontrast može privremeno dovesti do pogoršanja bubrežne funkcije. No, u većini slučajeva, ona se vrati na normalu.

Alergijske reakcije. Do njih može doći unutar prvih 5 minuta, a znaju se dogoditi i do tjedan dana nakon injekcije. Do najozbiljnijih reakcija obično dođe unutar prvih 10 minuta

- a) Lagane reakcije dogode se u 1 na 100 pacijenata, obično prođu same od sebe i ne zahtijevaju nikakav poseban tretman. Tu spadaju vrućina u licu, blaga mučnina i/ili povraćanje te blagi svrbež.
- b) Srednje teške reakcije dogode se u manje od 1 na 1000 ljudi i obično zahtijevaju tretman lijekovima vezano uz simptome dugotrajnog povraćanja, generaliziranog osipa ili oticanja lica, usta ili grla što otežava disanje i gutanje.
- c) Izuzetno teške reakcije, uključujući smrtni ishod, dogode se u manje od 1 na 100 000 ljudi. To zahtijeva hitan medicinski tretman i česti primitak u bolnicu na dulji period posmatranja.

Što se da učiniti kako bi se tretirale ili izbjegle ove nuspojave?

- Služba slikanja ima stručno osoblje te sve potrebne lijekove i pribor za tretiranje reakcija na kontrast.
- Ako nemate normalnu funkciju bubrega, a odlučeno je da trebate kontrastna sredstva, onda će Vam se prije Vašeg snimanja trebati davati intravenozno bistra tekućina kroz nekoliko sati (direktno u venu) putem 'dripa' kako bi se smanjila mogućnost pogoršanja bubrežne funkcije. Intravenozna tekućina se može nastaviti davati i nakon obavljenog snimanja.

Trudnoća i dojenje

Opće pravilo je da se davanje bilo kojeg lijeka pa tako i kontrastnog sredstva trudnicama mora pažljivo razmotriti. Medicinski nije dokazano da kontrastna sredstva mogu nauditi nerođenom djetetu ili fetusu, ali isto tako ne postoje opširne studije kojima je definitivno dokazano da ih je sigurno davati.

U mlijeko iz prsiju uđe manje od 1/1000 doze kontrastnog sredstva koje je majka dobila pa nema razloga da se prekine sa dojenjem, ako trebate dobiti kontrastna sredstva, jer Vam mlijeko neće nauditi djetetu.

Što se zbiva nakon što napustim odjel, ordinaciju ili bolnicu gdje sam dobio/la injekciju?

Ako Vam postane ili se osjetite loše, otiđite do najbliže hitne službe ili liječnika opće prakse. Do ozbiljnih reakcija na kontrast izuzetno rijetko dolazi, ako je prošlo dulje od 1 sata nakon davanja kontrasta.

Izvor informacija su RANZCR Smjernice davanja kontrasta